

L. BELLINI
M A N I A.
 Antecedentia.

2. de Morbis
 vulg. sect. 5.

Temperamentum corporis ad bilem, & melancholiam vergens, virilis sexus, ætas, & autumnus ad mania productionem faciunt: & qui venæ in cubito conspicuum pulsus habet, is furibundus in acerbam iracundiam facile præceptus est, cui verò quiescit, lentus est, & quodammodo torpet, ut ait Hippocrates. Purgationum consuetarum suppressio, ut per hæmorrhoides, menses, fistulas, ulcera, varices: diuturna moestitia, cura, sollicitudo, excandescencia, venena. Et hæc remotius. Magis proximè Maniam præcunt dolor capitis assiduus, vigilia contumaces, somni brevissimi, atque levisissimi, insomnia turbulenta, curæ, & sollicitudines molestæ, terrores ex levi causa, præceptus, & frequens iracundia ex nulla, vel levi occasione, splendores obversantes oculis, aurium sonitus, proclivitas ad Venerem insueta, pollutio nocturna frequentior, risus præter assuetudinem, & rationem, loquacitas insueta, & ferè assidua, vel taciturnitas meditata. Maniam autem mox instantem præit delirium, vel melancholia quacunquæ levi de causa, & simul ineptus, & obscœnus risus, & qui prius mitis erat, levi de causa excandescit, animo vehementer perturbatur cum oculorum obtutu intento, fixo, torvo. Pulsus durus, urina prærubra sine sedimento cum contentis sublimibus, seu levi nube. Phrenitis etiam, & furor eroticus præcedunt.

Conjuncta

Delirium sine febre, furor, audacia, temeritas, loquacitas, jurgia, iracundia, sævities in se, & alios pugnis, manu, unguibus, & quibuscunquæ modis licet, propriarum vestium profcisio, carniū laniatio, illatio manuum in se, atque occurrentes quoslibet, quos subito, ac toto impetu invadunt: admirabile universi corporis robur, quo fit, ut nulla vi cohiberi aliquando possint, aliquando validioribus vinculis illigati eadem profcindant. Oculi pluribus sanguinei aspectus torvus, & truculentus, vigilia contumacissima vel per solidos quatuordecim menses teste Fernelio. Violentissimi motus fere continui, abstinentia à cibo, potuque constans, & diuturna, & famis pertinax, ac diuturna tolerantia. Ab hyberno intensiori frigore etiam per longum tempus nulla passio, licet etiam nudi degant, ac tum temporis tacta ipsorum cutis calida deprehenditur. Hæc autem singula plus minus gravia sunt: & dantur, qui non sæviant, nec irascantur.

irascantur vehementius, sed placidius se habeant, hilarescant, cantillent, imò rideant identidem etiam immodicè: sunt qui se gerant planè ferino more, ut per caninam rabiem, seu hydrophobiam, lychanthropiam, cum homo se habet lupi instar &c.

Succedentia.

In sanis si varices, vel hæmorrhoides supervenerint, insaniei fit solutio, 6. Aph. 21. A Mania dysenteria hydrops, vel mentis alienatio bonum. 7. Aph. 5. Evacuaciones per sudores, eaque copiosæ, alvi fluxum, hæmorrhagam per nares, aut hæmorrhoides: febris tertiana, vel quartana, & hæc singula salutaria. Atrophia, & convulsio, quæ lethalia. Si hæc defint, mors non nisi post longissimum tempus succedit, eaque per virium resolutionem extremam. A morbo convalescentes eorum, quæ ab ipsis in morbo gesta sunt, plerumque recordantur.

Quoniam Maniaci per plures menses, annos, ac totum aliquando longissimum vitæ spatium hæc ipsa affectione detinentur absque eo, quod febre corripiantur; causa igitur Maniam producens vel non admiscetur sanguini, vel si admiscetur, idem sanguis est vel tam fixus, ut fundi in fermentationem non possit, vel tam fluxilis, ut obstructions producere non valeat, vel utrumque simul. Ex reliquis autem Maniæ proprietatibus patet, liquidum nervorum affectum esse, certò nempe in ipso reperiri proximam Maniæ causam; si igitur hæc eadem causa sanguini non admiscetur, nec quicquam liquidi nervorum sanguini permisceri poterit. Quia verò in Mania propter deliria, & motus violentos fit continua, & satis copiosa pro statu morbi spirituum exspiratio, & hi per venas, & arterias expirent oportet; igitur per sanguinem transeant, seu ipsi admisceantur necesse est, hoc est, cum ipso sanguine jungatur Maniæ causa. Insuper quia lymphæ est quid aliqua saltem parte à nervis refluens, & hæc permiscetur sanguini; igitur in Mania, etsi per longissimum tempus desit febris, causa admirabiles ipsius effectus pariens etiam in sanguine continetur: quare ea sit constitutio sanguinis in Mania oportet, ut corpus ejus sit ita fluxile, & fixum simul, ut ab illa permixta Maniæ causa neque in fermentationem effundi possit, unde motus febrium, neque lentore obstruere capillaria vasa, unde febris similiter, seu, quod idem est, sit fluxile simul, & fixum. Quia verò non potest esse fluxile simul, & fixum, nisi componatur ex particulis minimis, duris, & veluti siccis, suisque partibus tam arctè cohærentibus, ut divelli ulla violentia vix possint, sed tamen duæ quæque particule vix, ac ne vix quidem inter se cohæreant (fiet enim tum, ut quicquid continetur

Causa Maniæ admiscenda sanguini.

Qui sanguis esse debeat Maniacorum.

Bilioſi, & melancholici in Maniam faciliores.

Viri, quam mulieres, æſtas, & autumnus.

Quorumlibet excrementorum ſuppreſſio.

Paſſiones animi.

Venena.

Pulſus in cubito conſpicuus.

Qui ſpiritus animales in Maniacis.

in ſingulis particulis, ſejungi non poſſit, hoc eſt, fermenteſcere nequibit ſanguis, fluidus tamen erit, cum ſingulæ illæ particulæ minimæ ſint, & inter ſe non cohæreant; in Mania igitur ſanguis ita comparatus eſſe debet, ut particulæ ipſius ſint duræ, ſiccæ, vel fixæ, neque duæ quælibet inter ſe cohæreant. Poſito autem hujusmodi ſanguine neceſſariò fiet, ut partes ſubtiliſſimæ, & maximè mobiles, quæ non cohibentur niſi à partibus humidis, cedentibusque, ſuo freno deſtituantur, adeoque vagentur libere per corpus ſanguinis, totumque ſuum motum, ac facultatem exerant, cujuſmodi erit calor, & quicquid calori reſpondet vellicando, impellendo, niſum quemlibet, vehementem exerendo. Hinc igitur ſtatim patet temperamento mixto ex bilioſo, & melancholico in Maniam faciliores eſſe debere; bilis enim calorem ſuppeditat: fixus verò, ac ſiccus melancholiæ humor ſanguinis duritiem, ac fixam naturam promovet: viri, quam mulieres; calidiores enim illi, & humorum magis conſiſtentium: æſtas eadem de cauſa, & ipſi ſuperueniens autumnus exſiccans cohibendo calorem. Sic conſuetarum purgationum ſuppreſſio ad Maniam diſponere poterit, dummodo earum materies ſiſtere, & fixare poſſit humores non per admixtionem humidi viſcidi calorem etiam cohibentis, ſed per exſiccationem, & indurationem magis liberato calore, unde fiet, ut aliquando à menſium, hæmorrhoidum, fiſtularum, ulcerum, varicum (ſi in hiſtagnans ſanguis aptæ naturæ fuerit) ſuppreſſione Mania ſuccedat, àliquando ſecus, cum ſcilicet eorum excrementorum materies nec duritiem, nec ſiccitatem poterit ſanguini conciliare. Sic diuturna mœſtitia, cura, ſollicitudo, excaſcentia propter maximam copiam ſpirituum plurimum abſumunt humiditatis, unde ſanguis fit ſiccior, & Maniam promovet, quod ipſum præſtare poſſunt apta venena, ut morſus canis rabidi, excitando illam Maniæ ſpeciem, quæ idrophobia dicitur, morſus tarantulæ, eſus cerebri felini, & ſi quæ hiſt similia circumferuntur fortalſe fabuloſa, partim vera. Pulſus etiam, ut aiebat Hippocrates, in cubito conſpicuus eſſe poterit inter indicia Maniæ facilè ſucceſſuræ; indicabit enim ille ſanguinem calidiorum, & feruidum, imò etiam copioſiorem, ex quo poſtquam humidum maxima ex parte per motum evaporaverit, calor purus, ac liber, & ſanguis durus, ac fixus relinquetur, qualis in Maniacis. Sanguis igitur ex calore libero, & partibus duris, ſiccis, ac fixis compoſitus per motum ſuum naturalem à corde conceptum derivetur ad glandulas cerebri; inibi igitur educi debebunt ex ipſo animales ſpiritus, qui cum à fixis partibus ſolvi, & elici non poſſint, producentur ex ſolo, & puro calore, qui proinde ſi quid adhuc retundentis humidi permixtum habet, in glandulis iisdem deponet, & derivabitur intra nervos tantum non purus ignis, vel quicquid ſingi poteſt igni ſimile

ratio-

ratione velocitatis, impetus, & violentiæ, adeoque producentur, & fluent per nervos spiritus maximè liberi summa velocitate, atque impetu præpeti, eumque semper liberè exercentes, adeoque succedent in Animali ex contractiones musculorum, quæ tantæ, & continuæ violentiæ spirituum conveniunt: & excitationes specierum similes, eruntque diversæ, prout vel jam tum incipit sanguis tendere ad siccitatem suam, & libertatem caloris, vel prout hæc eadem jam ad summum gradum pervenere, vel prout magis, ac minus exsiccatur sanguis, aut plus minus liberatur calor per admixtionem humorum siccitati magis, aut minus repugnantium, & calorem implicantium, ac detinentium magis, aut minus. Incipiat igitur sanguis ad siccitatem, & libertatem caloris tendere; igitur partes omnes siccæ magis fient, & spiritus animales magis mobiles, liberi, & vividiores producentur, quare per nervos magis confusè movebuntur, & quolibet etiam levi excitato refluxu per occursum liquidi refluentis, & influentis mille producentur in spiritibus maximè liberis, nec cohærentibus resultus quaquaversum cum impetu, & excitabuntur species vivido motui spirituum resultantium respondentes, & nullo pariter ordine deducuntur in musculos, unde tremores quacunquæ levi de causa, nempe per quemlibet levem refluxum: præceps, & frequens iracundia similiter quacunquæ levi de causa; levis enim causa levem refluxum excitat, iracundia autem præceps, & frequens excitationem specierum vivido spirituum momento instructarum. Similiter curæ, sollicitudines, molestiæ, pro quarum diversitate vel succedet taciturnitas ægro adhuc sui compote, & per voluntatem cogitante de iis ipsis, quæ morbus jam imminens per vim spirituum liberorum excitat, vel loquacitas, si res verba postulet, vel potius hæc proveniet à facili, & frequenti musculorum linguæ motu in influxu copioso, celeri, & vario spirituum, & subita, & varia ab iisdem excitatione specierum. Eodem modo excitabitur etiam risus similibus variis de causis, eoque facilius, quod labia respirantibus aliqua ex parte semper distant, unde musculis risum excitantibus per motum labiorum minor resistantia superanda, & per quemlibet influxum contractio major, & risus species. Quoniam verò sanguis ita constitutus non potest non esse naturali acrior, & membranæ corporis sunt sicciore; igitur deductus præcipuè ad caput, ubi membranarum densitas, atque copia easdem stimulat acriter, & dolorem excitabit. Quia verò ad somnum requiritur, ut humores ad humidum comparati sint, & partes humescant, neutrum autem contingit in Mania; erunt igitur in dispositione Maniæ vigiliæ contumaces: cum tamen adhuc adsit aliquid humidi, somni contingent, sed breves, ac leves plus minus pro diversitate humidi, quo adhuc humescunt partes, & sanguis. Ii tamen somni inquieti fient per so-

Quales operatio-
nes, & cujus di-
scriminis.

Tremores corporis.

Præceps, & frequens iracundia. Curæ, sollicitudines, molestiæ, taciturnitas.

Loquacitas.

Risus præter rationem, assuetudinem.

Dolor capitis.

Vigiliæ contumaces.

Somni leves, brevesque.

Infomnia turbu-
lenta.

Splendores oculo-
rum obversantes.

Aurium sonitus.

In Venerem
propensio major,
& nocturna pol-
lutio frequens.

Delirium levi
omni de causa.

Melancholia.

Obscenus, & in-
eptus risus.

E miti ferus,
excandescens, in-
tente, fixe, tor-
vè intuens.

Pulsus durus.

omnia turbulenta iis excitatis speciebus diversi generis terrificis à spiritibus li-
berioribus, hoc est, majori momento pollentibus, cum terrefactentium spe-
cies ejusmodi momenta in spiritibus excitantibus exigant. Quia verò tum
splendores oculis obversari arbitramur, cum splendoris species excitatur;
per spiritus autem incerto, & vario motu motos, casu fieri potest, ut hæ
ipsæ splendoris species moveantur; tum igitur splendores oculis obversari
dicentur, qua etiam ipsa de causa poterunt excitari sonitus diversi generis in
auribus. Sed hæ ipsæ species excitari poterunt etiam per motus sensuum ex-
teriorum, cum enim supponatur sanguis jam tendens ad libertatem spiritus,
& caloris, hujusmodi autem corpora à suis retinaculis libera quaquaversum
expirant, poterunt per externum oculum quaquaversum divagari, sicut et-
iam per tympanum auris, ac tandem aliquando occurrere retinæ, vel my-
ringi, & sonum, vel splendorem excitare: sic pressis oculis scintillas cer-
nimus, & concussio, aut agitato foramine auris externæ sonum quendam
obaudimus. Ab hac eadem mobilitate sive caloris in sanguine, sive spiri-
tuum in nervis, sive utrorumque orietur stimulus in Venerem acrior, & pol-
lutio nocturna frequentior, quam promovebit siccitas membranarum ma-
jor: siccitas enim major validiorem motum peristalticum producit, nempe
motum, quo liquida è suis canalibus exprimuntur. Semen autem ex se in
motum agitur per acrimoniam sanguinis, & spirituum; eo igitur jam motu
superatur resistantia villorum detinentium, qui cum siccis sint, motu peri-
staltico vividiori contrahuntur, & facilius, & copiosius exprimitur semen.
Sit autem jam jam invasura Mania. Sanguis igitur jam ad extremum sic-
citatibus, & calor ad summam libertatem redactus erit, unde spiritus extremè
mobiles, vagantesque cum maximo impetu derivabuntur in nervos, quare
nullos jam in ipsorum motibus ordo, nullus in excitatione specierum ab iis
pendentium; quare delirium levi qualibet de causa, factum nempe quolibet
levi refluxu. Similiter melancholia, si casus ferat, ut excitetur species rei
tristis, vel factu difficilis, quæ meditationem exigat, sed simul spiritu alio
incidente risus ineptus, & cum obscenæ rei specie conjunctus, quæ sane
& ipsa non minimam vim exigit ad sui concussionem, cum nihil tam agitet,
quam profusio seminis. Fiet insuper, quod erit certissimum imminentis
Maniæ signum, ut è miti repente ferus, turbatus animo, excandescens, in-
tente, fixe, torvè intuens; erunt enim hæc omina animi, & spirituum ad
violentiam compositorum, cum antea mitis illius animus, ac spiritus essent
ad placiditatem instructi, unde tanta, ac tam subita mutatio arguet maxi-
mam mobilitatem, ac libertatem spirituum, & Maniæ nuncium extremum,
atque certissimum. Cum autem partes omnes in hac humorum constitu-
tione fiant magis siccæ, sicca autem pressione non admittant, & quæ se
premi non sinunt dura nuncupemus, arteria, cui digitos admovemus pul-
sum

sum examinantes, occurreret dura, seu non cedens, vel pulsus diceretur durus. Quoniam verò partes sanguinis sicciore factæ sunt; igitur destitutæ suis vehiculis humidis, quibus per canaliculos glandularum fluere, & excerni permittuntur; igitur partes crassiores Tartari, & salium crassiorum in renibus secerni non poterunt: ex his autem constituuntur sedimenta; urinæ igitur excernentur sine sedimentis: poterunt tamen excerni partes subtiliores eorundem salium, ac terræ, & hæc cum illis permixta colorem prærubrum urinæ conciliare, & cum multo facilius possint fluere partes subtilissimæ, quæ proinde etiam levisimæ quiescente urina sursum agentur pro ratione levitatis, & levem nubem constituent. Denique si præcesserit melancholia, phrenitis, furor eroticus, vel quilibet alius morbus sanguinem ad siccitatem, & libertatem caloris, reliquorumque corporum maximè mobilium separationem ac libertatem disponens, faciliè succedet Mania, ut patet: melancholiam autem, & phrenitidem, &c. hanc dispositionem intra sanguinem producere posse, manifestum est ex enarratione singulorum ejusmodi morborum. Jam igitur in siccitatem illam, ac libertatem partium maximi impetus venerit sanguis totus. Quoniam totus sanguis ita mutatus est, & aliqua semper ipsius portio ad cerebri glandulas deducitur, ex qua producuntur spiritus, & derivantur in nervos; à qualibet igitur parte sanguinis producentur spiritus ejusdem rationis, nempe quaquaversum irrumpentes nullo certo ordine, ac motu, adeoque delirium excitabitur constans, atque continuum ob continuos ejusdem rationis spiritus. Si verò sanguis per intervalla vitietur per humores siccos, & partes maximè mobiles provenientes à menstruis, hæmorrhoidibus &c. suppressis, tum per intervalla recurret, ac desinet, prout absimitur illa materies, ac rursus per intervalla è locis suis derivatur in vasa sanguinis, ac tum erit Mania per consensum, ut furor uterinus, &c. Delirium autem ejusmodi cum proveniat à motu spirituum omnino liberorum, & maximi impetus, conjunctum erit cum excitatione specierum momenti majoris, cujusmodi sunt violenta quælibet, unde furor, audacia, temeritas, loquacitas, jurgia, iracundia. Quod si per delirium excitetur species irreparabilis mali, cujus comparatione mori sit melius, vel ferri non possit dolor corporis universi ab illo sicco, & vellicante sanguine proveniens, Maniacus in se ipsum manus inferet, sæviet pugnibus, morsibus, unguibus, vestes proscindet, carnes laniabit; quamquam & hæc omnia mero casu possunt contingere, quatenus incerti motus spirituum species illas determinatas excitant, nulla præeunte specie mali, quod concipiatur morte, vel sensu doloris majus. Quia insuper furoris, & iræ species in motu esse supponitur, & illa conjungitur cum specie alicujus, cui irascimur, & in furorem agimur: statim igitur ac adstabit aliquis, movebit ille, vel producit de novo suam speciem in nervis Maniaci, qui cum jam tremere

Hh h 3

suppo-

Urinæ sine sedimentis, prærubra, & contentis sublime perentibus, seu levi nube.

Melancholia, phrenitis, furor eroticus, &c.

Delirium perpetuum in Mania essentiali.

Per intervalla in sympathica.

Furor, audacia, temeritas, loquacitas, jurgia, iracundia.

Sævities in se ipsum pugnibus, unguibus, morsibus, vestium proscindendo, carnum laniatio, manuum illatio.

Impetus in occurrentes, iisque intentata mors.

Robur corporis admirabile cum violentissimis motibus ferè continuis.

Aspectus torvus, & trux, oculi in aliquibus sanguinei.

Vigilia contumacissima, sed quantum durare vivo Maniaco possit, incertum.

Abstinencia à cibo, potuque diu-

supponantur specie furoris, perinde erit, ac si adstaret ille idem, cujus species conjuncta est cum specie iræ, & in quem furit, unde necessitate assuetudinis toto feretur impetu in adstantem, cujus species perinde operatur ac vera species ejus, cui irascitur, & mortem illi conscire procurabit. Quoniam vero spiritus animales sunt maximè liberi, & totum ferè suum impetum exerunt; igitur in musculorum sinulos derivati, & admisti spiritibus sanguinis pariter liberis, incredibile est, quanto impetu se quaquaversum subito debeant effundere, & contractionem musculorum quanto validiorem reddere: cum autem vis à villis musculorum proveniens pendeat à vi, qua se liquida illa quaquaversum subito effundunt, hæc autem non possit determinari, sed possit esse cujuscunque tantum non infinitæ virtutis, cum si quantitas villorum esset tanta, ut in ipsa contineri posset immensa, ut ita dixerim, spirituum rarefcentium copia, vel tanta esset cohesio inter partes membranarum, ut resistere posset absque divulsione violentiæ tantum non immensæ paucorum aliquot spirituum, quorum singuli tantum non immenso impetu moverentur, esset vis actualis musculi tantum non immensa; cum verò vires summæ, cum quibus comparamus vires musculorum, sint infinitis multo minores, manifestum est, posita libertate spirituum quamlibet vim incredibilem à musculis exeri posse, cum absolutus impetus eorundem sit maximæ, sed quoad gradum nobis ignotæ facultatis. Itaque robur universi corporis in Maniacis erit planè prodigiosum, & difficilè cohiberi poterunt, & vinculis adstricti eadem divellent, & qua rapit furor eò proruent, cujusmodi violenti motus, vel saltem nisi erunt continui, cum continuè adsint spiritus talia prodigiosa producentes. Hinc similiter ut superius aspectus torvus, & truculentus: sanguinei oculi ob particulas sanguinis tenuiores, ac liberas per motum suum nitentes quaquaversum, & arteriolas minimas, & minimè sepultas sub cute, cujusmodi sunt quæ in oculis, extendentes extrorsum: & visui subjicientes: cum verò partes omnes sint summæ siccitatis, sicut etiam humores, vigiliæ fieri poterunt immò etiam debent per totum illud spatium temporis, quo vivere potest Animal absque somno, quod equidem esse satis longum præcipuè in Maniacis minimè dubitaverim, tum etiam quia in vigilia aliquid alimenti apponitur partibus, cum etiam quia postquam partes tam liquidæ, quam solidæ, ad tantam siccitatem, ac fixationem devenerunt, minimum est quod perspiratur, unde minor alimenti, & somni necessitas. An verò verum sit, datos Maniacos, qui per solidos quatuordecim menses nunquam dormiverint, quod asserit Fernelius, ipse viderit: nos equidem non videmus, quo pacto fidere possit medicus, qui ter, aut quater ad summum per dies singulos vicibus invisit ægrum, an medio tempore æger ille dormiverit: fidere autem referentibus, quàm fallax

fallax est! Tempus igitur vigiliarum in Maniacis incertum esse videtur. Ab hac autem minori perspiratione fit, ut longum tempus à cibo, potuque abstinerere possint, & quia nos assuevimus credere, transacto quodam brevi temporis spatio absque eo, quòd cibo, potuque unusquisque nostrum reficiatur, famem invadere, hinc factum, ut asseramus Maniacum esse famis patientissimum, eo quod per plures dies minimè reficitur, cum re vera id fieri possit, eo quòd cibo non egeat minimè perspirans. Sed & illud arguit famem re ipsa in Maniaco vix dari, quòd licet rarò refectus, longissimum tamen temporis spatium vivit non sine viribus, argumento certissimo opus illi non esse novæ materiæ suppeditatione, qua conservetur; & cum ad ejus suppeditationis prosecutionem spectet famis, hanc minus in Maniacis excipari. Quoniam verò calor in sanguine liber est, poterit idem per totum corpus liberè divagari, & avolare undecunque, adeòque etiam per partem quamlibet cutis unde hæc tacta calida deprehendetur: est autem hæc vis liberi caloris acrior; igitur resistere poterit impressioni hyberni frigoris absque noxa Maniaci: quin Maniacus hanc ipsam vim frigoris vix, ac ne vix quidem sentiet; cum etenim tot motibus, iisque vividissimis intra nervos agitetur, impedient illi, ne iidem nervi tremant specie frigoris, quemadmodum nobis etiam non Maniacis fit, ut alè quippiam meditantes, hoc est specie quadam vividè trementes clamantem aliquem non audiamus, præsentem apertis oculis non videamus, famem etiam non sentiamus, & hujusmodi. Quæ singula, ut facile patet, pro varia aliorum humorum admissione erunt mitiora, & prout sanguis est siccior, & calor liberior, magis sæva. Et juxta hæc dabitur & hilaritas, & cantillatio, & risus etiam immodicus, vel voces & virium robur, & crudelitas, & immanitas, qualis ferarum, ut luporum, ut canum, &c. quæ etiam fieri poterunt ab alia specie delirii, quæ per opinionem fit, ut si quis se lupum fingat, lupi more operabitur, & cum ante in statu rationis noverit ille esse morem lupi, ut oves abripiat, ululet, & hujusmodi, omnem naturam ejus imitari studebit in hoc sanè sapienter, sed illud stultè, quòd se lupum imaginatur: sed de his etiam mox. Quoniam itaque in Mania sanguis sit oportet siccus, & fluxilis; ex ea autem siccitate fit, ut partes magis mobiles cohiberi non possint, unde Maniæ affectiones graviore; si igitur sanguis minus fluxilis evadat, argumento erit, partes illas siccas, quarum singulæ non cohærebant invicem, jam ad cohæsiorem aliquam venire, adeoque etiam partes liberæ implicare, & cohibere. Varices autem sunt per subsistentiam sanguinis, seu fluxus disjunctarum: igitur varicibus supervenientibus morbus solvetur, ut Hippocrates. Similiter quoniam sanguis ab hæmorrhoidibus fluere non potest,

Abturna, & famis patientiæ similis, sed hæc potius credita quam vera.

Hyberni frigoris patientes etiam nudi absque noxa, & eorum cutis tum calida.

Hilaritas, cantillatio, risus immodicus.

Varices supervenientes, & hæmorrhoides morbum solvunt.

Dysenteria, &

Hydrops, &
mentis alienatio
bonum, sicut et-
iam evacuationes
quælibet copio-
se.Febris tertiana
vel quartana.Atrophia & con-
vulsio lethales.Diu vivit Mania-
cus, ac tandem
moritur per viri-
um exolutio-
nem.

test, nisi intra eadem vasa subsistat, neque subsistere, quin evadat crassior, eadem de causa morbi solutionem arguet hæmorrhoidum fluxus. Ulterius quoniam dysenteria est copiosa dejectio cum ulcere intestinorum, unde etiam ejectio sanguinis, ulcus autem non sine quiete sanguinis ad eam partem, & hæc non sine illius crassitie, copiosa autem dejectio non sine fermentatione humorum, qui dejiuntur, nec fermentatio sine fusione, hoc est, sine destructione fixationis; dysenteria igitur arguet massam sanguinis jam fermentescere, adeoque à fixatione recedere. Hoc ipsum eadem de causa arguet Hydrops. Mentis autem alienatio est veluti stupor mentis, qualem dicimus in stolidis, adeoque est specierum omnium quies, quod est in Mania unicum optabile, ac summum salutis argumentum; erunt enim spiritus jam domiti, & naturalibus humoribus implicati, cum non ferantur cæco impetu ad excitationem specierum, sed hæc quiescant prorsus immota, quare in Maniacis dysenteria, hydrops, & mentis alienatio bonum, ut Hippocrates. Erunt similiter boni omnis evacuationes quælibet dummodo copiosæ per sudorem, urinam, alvum, hæmorrhoides, hæmorrhagiam narium, & hujusmodi; si enim copiosæ fuerint, arguent criticam universi sanguinis fermentationem, quam non arguerent necessariò, si essent parvæ quantitatis, sed incertam crism non absolvendam natura nimis fessa, vel factam solum casu aliquo, qui ad certam rationem revocari non possit. Nec minus salutare erunt febri tertiana, vel quartana supervenientes; cum enim istæ generentur, vel ab obstructione, vel à fermentatione, vel ab utrisque; ut eadem sint in Maniacis oportebit ut sanguis fermentescat, quod optimum est ad ejus morbi solutionem, vel ita crassescat, ut possit obstruere; quod similiter bonum. Contra verò si succedet Atrophia, indicabit, jam lassari villos quoslibet seu violentia motuum, qui ab ipsis exeruntur, vel violentia occursum à partibus liberis, neque produci posse alimentum aptum, vel non apponi, quæ singula argumentum erunt naturæ à suo statu prorsus alienæ, adeoque lethale erit: sicut etiam si succedat convulsio, quæ ex hæcenus expositis produci in Mania magis necessariò non posse videtur, quam à siccitate musculorum, & partium omnium: tali autem siccitate posita in partibus singulis, ut se restituere non possint, fit, ut neque ali possint, & quod brevi vitam conficit, fit, ut neque moveri pectus, neque cor valeat, unde brevi, ac tantum non subito mors præsto est. His autem non supervenientibus vivet Maniacus in ejusdem morbi statu per longum tempus, cum nihil aliud patiatur mali, quam validas, vividas, & tantum non continuas dimotiones in singulis minimis sui corporis fibrillis, quæ proinde prout natura constitutæ fuerint magis, minusve resistentes iis violentis motibus, brevius, longius temporis spatium vivere poterit Maniacus: sed quia con-

continuè vis cohesionis inter partes villorum minuitur, hinc iidem continuè lassabuntur, quousque demum ex toto solventur, & morietur Maniacus per virium exsolutionem. Quoniam verò ad rerum præteritarum recordationem requiritur specierum tremor vividus, & nervorum rigiditas, utraque autem hæc dantur in Maniacis; si igitur convalescant, eorum, quæ ab ipsis in morbo gesta sunt, recordari poterunt, cum vividè tremuerint ipsorum species, & propter rigiditatem nervorum factæ fuerint in eodem tremore quasi divulsiones partium ad undarum circumferentias, unde aucta, & diu permanentia vestigia. Ex his patet, Maniam esse delirium sine febre cum audacia, furore, & reliquis omnibus, quæ exposuimus, proveniens à fixatione, & libertate partium mobilium in sanguine, unde spirituum vis maxima, & vagus impetus. Et si quidem libertas illa partium in sanguine sit partium propriarum sanguinis, generabitur Mania idiopathica; si verò ab aliquo viscere, vel qualibet parte venientium erit sympathica cum utero, cum liene, cum ventriculo, &c. de quibus suo loco. Dividi autem solet Mania idiopathica in plures species, quarum singulæ sunt quidem delirium sine febre cum audacia aliqua, vel furore, vel saltem violentia motuum; nulla tamen necessario proveniunt ab illa fixatione, & libertate partium in sanguine, quam exposuimus, imò certum est, aliquas earum dari, quæ nihil habent cum ejusmodi alteratione sanguinis commune, sed sunt simplex delirium ab opinione veniens: sic Lycanthropia, quam primam Maniæ speciem constituunt, nihil aliud est, quam falsa imaginatio se ex homine factum lupum, ex qua stulta, & delira imaginatione fit, ut delirus ille Lycanthropos optimè, & scientissimè moveat spiritus, ad hoc ut imitetur Lupi mores, qualem se evasisse autumat, unde in Lycanthropia nulla cum fixatione sanguinis affinitas, nullus perturbatus spirituum motus, cum aptissimè moveantur supposita lupi specie, quæ movetur non à peculiari aliqua natura spirituum non naturalium, sed ab opinione Lycanthropi, adeoque Lycanthropia fit, ut delirium quodlibet simplex, de quo in nostris operationibus Animalis. Hydrophobia secundo loco ponitur, vel Cynanthropia, & Galeanthropia, cum homines factos se arbitrantur canes, vel felles, eorumque mores, & vires æmulantur, quæ similiter ab opinione pendet, nec quicquam habet cum Mania communionis: ajunt autem insuper, opinionem abeundi in similia bruta excitari potest sanguine eorundem brutorum, vel comesto cerebro, quod etsi fortasse non est excludendum ex eorum numero, quæ fieri possunt, rationes tamen, quæ proponuntur, ridiculæ, ac falsæ sunt. Vera autem Hydrophobia est canina rabies communicata à morsu canis rabidi, quæ in delirium agit, sed non semper, imò frequenter dantur rabidi, qui sibi mente constant, & morbi invasionem sentiunt,

A mania convalescentes quæ ab ipsis in morbo gesta sunt recordari possunt, & aliquando recordantur.

Quid Mania.

Lycanthropia.

Hydrophobia.
Galeanthropia.

Tarantati, &
chorea S. Viti.

tiunt, & rogant, jubentque, ut sibi vincula injiciantur, ne ipsi in amicos, & adstantes irruant, eosdemque monent, ne ori manum, aut quidlibet admoveant, ne moribus lanientur, ex quo patet, quàm nihil habeat morbus hic cum Mania affinitatis. Causa autem ejus est sanè aliquid à cane communicatum sanguini certo modo ipsum sanguinem fermentans, ut morde- re, ut concuti, ut vim maximam exerere, ut aliquando delirare, ut aquam averfari debeat rabidus, quorum omnium necessaria operandi ratio potest esse quidem similis rationi, qua operatur vis Maniam referens, sed necessarium non est, ut sit eadem, ita ut species Maniæ constitui debeat morbus, qui est etiam aliquando sine delirio. Tertium locum occupant Tarantati, quartum chorea S. Viti. Tarantati delirant etiam, sed non semper, & ad sonitum alicujus instrumenti musici, quanquam cæteroquin sint satis debiles, & omninò languidi videantur, & surgunt subitò, & saltus, & choreas etiam laboriosissimas agunt. Morbus hic producitur per morsum cujusdam phalangii Tarentini in Apulia, & per voces musicas maximè mitescit. Huic similis est chorea S. Viti ex eo sic nuncupata, quod S. Vitus hujusmodi morbo obsessos ad sanitatem revocare creditur, & hoc morbo detenti dies, noctesque saltant & continuè saltare gestiunt; quod sanè delirium esse nemo non videt. Quantum in hisce duobus morbis possit esse fallaciæ, & astutum in saltatoribus ipsis, non recensero fusiùs, cum certum sit, repertos homines, qui ejusmodi morbis se affectos simulabant, cum nihil re ipsa tale paterentur. Fieri insuper potest, ut ejusmodi saltatio sit simplex delirium à qualibet opinione productum, qua fiat, ut delirus ille saltare debeat. Sic fieri potest, ut vigeat delira opinio delectationis in saltu, vel remedii stultè crediti alicujus mali, vel quid simile; hac enim profectò opinione fiet, ut delirus ille continuè saltet, quemadmodum omnes insani, vel sani opinantes faciendum aliquid, illud ipsum, quod faciendum opinantur, faciunt vel continuè, si continuè faciendum judicant, vel per intervalla temporis, si per vices. Cæterum cum Taranta, & hydrophobia sint quidam morbi, qui certò proveniunt ab admixtione alicujus corporis à phalangio, vel cane rabido derivati in sanguinem, rem esse similem proprietatibus venenorum, manifestum est: quare de hujuscemodi morbis suo loco, cum scilicet de venenorum viribus disseremus.

MELANCHOLIA.

Melancholiam communiter definiunt delirium sine febre cum timore, & mœstitia: quia verò iidem Medici, qui hanc definitionem admittunt, dari melancholicos, vel certa tempora in melancholia asse-